

*Juan Untzetabarrenetxea Askasibar
Zezea*

*Elgeta, Gipuzkoa
(1929-2012)*

Aurkibidea

Biografia

Arantzeta auzoko Zezeaga baserrian jaiotakoa, Uberako muga. Kalera ezkondu zen, eta lantegi batean egin zuen lan urte askoan. 55 urte ingururekin lan barik geratu, eta berriro baserrira itzuli zen ganadua haztera. Orain, jubilatuta, kalean bizi da berriro.

Zintak

ELG-010

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Elgeta.
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2005-01-21
- **Iraupena:** 77 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Zezeaga baserrian jaiotakoa

- **Erref:** ELG-010/002
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:00:48. **Bukatu:** 00:02:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Zezeaga "Zezia" baserrian jaio zen. Bi baserri zeuden elkarren ondoan, baina beste baserria, bi bizitzakoa, desagertu egin zen. Etxea egoera txarrean zegoen eta erosi zuenak baserria bota eta pinua sartu zuen inguruan.</p>

2. Aranzeta auzoko baserriak

- **Erref:** ELG-010/003
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:02:55. **Bukatu:** 00:04:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Aranzeta auzoan dago bere jaiotetxea. Nondik joaten den. Auzoko baserrien izenak.

Transkripzioa

-Ze auzo da hori?

-Aranzeta. "Barrio Aranceta". Hemen entradia, goitik behera bagoiazek Izarreko Buelta rapidua, plakia bajaok ba hor, hortxe hartzen dok Aranzeta. Jaozik, "uno setecientos" uste juat dakazela karreteriak. Hortik... amaitzen dok.

-Eta basarrixak zeintzuk dare han?

-Lelengua, goitik behera goiazela entradan, harutz goiazela, Aranzeta. Bi bizitza, bi bizitzako etxia. Basauri eta... Sarasketa bestia. Apeliduak, e! Aurreratxua daok beste bat: Aranzeta Erdikua. Propietarixua dok Arraotz; haretxen propiedadia, propietarioxuok. Gero, berriro, Ojanguren... beste

bat. Ha be etxe bakarra dok. San Martin, ermitta txikitxo bat. San Martin, ermitta txikitxo bat jaukak aurrekaldian. Eta handik aurrera segittu, ta Itturritta. Itturritta esaten jotsau, Itturrittak. Ez jakixat zegaittik dan. San Blas, ermitatxo bat, San Blas. Eta jaozik: Iturri, "caserío" Iturri, "caserío" Aranzabal eta "caserío" Kastilokua. Castillo. Hiru basarri. Prazuelia eta halaxe goratxuao ermittia. Hantxe bukatzen dok. Eta guria daok beheratxuao. Laurehun bat metro inguru goittik behera, basarrira. -Eta biderik badago? -Goittik behera ez, oiñezkua bakarrik, bidetxiorra. Horra kamiñua daok, zementozko kamiñua daok horra, Diputaziñua [...]. Eta gurera jaok Uberatik gora.

3. Euren sorobarrenean dago Bergarako muga

- **Erref:** ELG-010/005
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:06:10. **Bukatu:** 00:06:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Justu euren soro barrenean dago muga eta handik beherakoa Bergara da.</p>

Transkripzioa

-Zuen basarrira hartzeko orduan...
-Hantxe, bai, haraxe goiazela, kurbia hartu baiño, Uberatik etorri behetik gora eta kurbia aillegau baiño hogeta hamar metro lehenao jaok entrada.
-Justu-justu izango da Elgeta, orduan?
-Berga partia dok hori.
-Zeuna be bai?
-Guria ez. Gure solobarrenian daok mugia. Elgeta-Bergara.
-Justu justuan orduan.
-Bai, bai. Jalotza eta guria hutsagaittik salbau zittuan.

4. Milizianoak egon ziren eurenean

- **Erref:** ELG-010/007
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:10:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

<p>7 urte zituen gerra hasi zenean. Milizianoek baserriak hartzen zituzten kuartel moduan. Beraien etxean, bi anaia, gurasoak eta aitona-amonak bakarrik bizi zirenez, kuartela jarri zuten.</p>

Transkripzioa

-Zeuen auzuakin jarraitzen, asko aldatu da? Zeu jaixo ziñanetik-eta...
-Eneee! Jeseus mutil. [...] Behiñ gerra denporia ezkerro; zazpi urte nekazen nik gerra-denporan; veintinuevetik. Treintaiseisian sortu zuan gerria, el

dieciocho de julio del treinta y seis. Urten juan gerria. Eta ... zazpi urte. Eta [...] gerrakuak bastante, bastante akordau. ... Egoten zittuan soldauak, milizianuak, soldauak, mutill gaztiak. Gurian eta ostiengo etxetan be bai. Kuartel moduan. Jente asko euan lekuan-eta gutxiao egoten zittuan orduan, baiña. Jentia gutxi egon zan etxetan lekua be gehitxiao egoten zuan-eta. Gure bestekuan be bajeuan lekua ugari, baiña familixa haundixa jauazen han, eta familixa haundixetan badakik zer pasatzen dan, [dirua] gutxi. Mutiko bi bakarrik jauazen, eta aitta eta ama, eta aittita eta amama. Egon zuan kuartel moduan guria. Egoten zittuan zortzi-hamar bat mutil. Famelixia egoten zuan ganbaran.

5. Baserriko bizimoduaren aldaketa

- **Erref:** ELG-010/008
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:10:50. **Bukatu:** 00:12:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Auzoa nola aldatu den. Lehen ganadua egoten zen baserri guztietan eta orain ia inon ere ez. Pinua besterik ez omen dago. Lehen denetarik zegoen baserrian: ganadua, soroak, artoa, garia...

Transkripzioa

-Akorduak, ba... Ordutik hona... Auzua jota apurtuta jak. Ia ez daok iñor. Zaharrak hil dittuk. Gaztiak banaka batzuk. Eta gaztiak be hil dittuk. Lehen danian jauan ganaua. Gaur iñun be ez daok bat be. Enriken anaiak, Juanitok, hortxe bizi dok Beizun, goixan, haretzek jakazik, behi bi edo zela dakazen, txalen bat edo bi. Auzo guztia garbi daok ezebe barik. Piñua han eta piñua hemen; besteik ez daok hor. Ez dao ezebe! Aranzetan iñok be ez jakak ganaurik, ez Alfonsok eta ez... ez Basaurik eta ez Sarasketak, bape ez jakek ganaurik. Bapez. [...]

-Eta zuen gazte-denporan?

-Joe. Danian ganaua.

-Zer zan gehixao, ganaua, sorua...?

-Dana. Garixa-ta mutil egoten zuan, e... Egoten zuan garixa, artua, babia, ganauentzako arbixa...; eta handik bizi zuan jentia. Bai.

6. Errotatik ematen zuten argia

- **Erref:** ELG-010/009
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:12:18. **Bukatu:** 00:15:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Errota bat zegoen auzoan, euren etxetik hurbil. Errekalde izeneko baserria zegoen errotaren ondoan eta bertako gizonak ematen zuen handik argia. Argi

asko nahi izaten zuten, baina errekan ur gutxi zegoenean ez zegoen argirik. Mendi-urak dira erreka datozenak. Argindarra noiz jarri zuten.</p>

Transkripzioa

-Errota bat jauan auzuan. Errota bat, hantxe eitten zuan zera. Hantxe eitten zittuan zerok, urunok, urun-lanok eitten zittuan. Astian egunian batek eitten juan zeroi, errotako lanoi. Turnua ifinita, egunian bat, egunian bat, egunian bat, han pasatzen zittuan. Handik jiratzen zuan jeneruoi, [basarrittik bizi zuan] jentia.

-Nun zeuan errota hau?

-Zeziatik, gure etxetik urrian, etxetik urrenengo geuria. Beste etxe bat jauan honutzaio, erreka-zuluan, Errekalde, Errekalde jaukan izena.

-Eta hantxe zeuan errotia?

-Ez, aparte. Hango famelixiak basarrixa jakan. Basarriko lana eitten juan, baiña hango gizona(k) dedikatzen zuan indarra emon... Indarra be bai, e, indarra, turbinia, indarra. Baiña azkenera, gauza guztien moduan, abusau eitten dok. Indarra ibiltzen zuan, bonbilla txikixekin ibilli ezkereta zeozere. Baiña [...] haundixa, bonbilla haundixa. Eta bonbilla haundixak txupau eitten jok, eta leku txikixan, indarra justu samar produzitzen dan lekuan, asko txupatzen baldin bada, badakik zer pasatzen dan: "no puedo", harek ezin leike. Bai. Holaxe, azkenian abusatzen-abusatzen, eta galdu ein zuan. Ezin zeiken abuentau. Aillegau zuan Iberduero santuau sartzera eta, "salvavidas". Gabaz inddarra harek emoten jotsan. Egunaz eitten zuan errotako [lana], uruna, arto-uruna edo ogi-uruna eitten zuan. Eta gabaz indarra emoten jotsan. Gabian segun. Sarrittan, e, zeoze hola egun inportanten bat bazan, Gabonak edo bazian ba topia jo arte. Baiña topia jo arte ez, ura, ur gutxi.

-Han erreka txikixa egongo da.

-Bai, bai. Erreka fiñak dittuk harek. Mendi-urak dittuk, bai; itturriko urak, mendi-urak, eta erreka fiñak. Eurixa zanian bai, orduan ondo; baiña ostientzian zapo batek erateko beste ur. Bai. Eta ur gutxixakin... han behian makiniak berriz bihar juan, hari makiniai bultza ein bihar jakok martxan ibiltzeko eta. [...] Argixak tak! Kiñua, eta "badoiazek argixak!" "Hau dok biharra" eta. Kandelía edo argizaixa edo ahal zana. Linternia egongo zuan ferreterixan. Dirua dakanak erosiko juan eta ez zakanak, e, miau!

-Zeuen basarrixan noiz ipiñi zan indarra, argixa?

-Auzo guztiakin batera Iberduerok ifini juan eta.

-Noiz izan zan hori?

-Urtiak dittuk. Ez duat esango zenbat, baiña urte mordua. Urte mordua, gauza garbirik ez duat esango.

-Zu ezkondu aurretik?

-Bai, bai, bai, bai.

-Gerra ostian, baiña?

-Bai, gerra ostian, bai. Ha zuan gauzia ha ifiñi zanian, joe!

7. Baserri bakoitza zein errotatara

- **Erref:** ELG-010/011
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:16:36. **Bukatu:** 00:18:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Inguruetako baserrietakoak euren etxe ondoko errotara joaten ziren, baina beste alderdikoak inguruko beste errota batera. Entzunda du Aixola-errekan ere bazela errota, baina ez daki horko berririk. Lehenago beste alderdikoak Uberako errotara joaten ziren. Uberako "Bolu" errotan ur asko izaten zen. "Danobat" zuen izena euren errotak. Egunean batek izaten zuen ardura eta apuntatu egiten zen.</p>

Transkripzioa

-Zeuen inguruko basarri guztiak hara (errotara) eruaten zeбен?
 -Bai. Egotxiagakuak be bai. Joane Egotxiaga, Juan eta Villar, horrek bixok be hantxe hartu juen parte.
 -Beste errotari bat zeuan Elgetan?
 -Bai, hementxe Isuziarrian, Aranburun ostian, hortxe behian. Uberatik zihar fan eta hortxe. Beste barrankadia, goittik beherako hau. Hori zuan hor Aranzeta aldeko zera zuan, Barrio Aranzetako errotia zuan hori, eta bestia, kamiñotik honuzkuau, bestiau hona bestekaldera.
 -Aixola Erreka inguruan besten bat bazeuan?
 -Lehenau bai. Baiña gero galdu ein zittuan horrek. Geure denporan galdu zittuan. Horko barri gutxi jakixat. Mutikotako ipoiña dok, baiña... Hor hasi nintzuan neskiakin, neskia, nobixiakin biajeka, baiña ia koskortuta gero, soldauxkia ein ta gero. Eta horko barri gutxi jakixat. Lehenao egon zittuan hemene; gero horrek be azkenian... Azkenian ez. Aspalditxuan urtietan, gu eskolan gabizela, behintzet, horra faten zittuan, Uberara, horrek be.
 -Zuenera ez.
 -Ez, ez. Gurian ez jauan hainbeste... ur gutxi jeuan; baiña Uberan bai. Okandi, Bolu... Hor jauazen hiru etxe hortaraxe dedikatzen zianak; depositto haundixekin, presa haundixekin, eta ur asko [...].
 -[...]
 -[...] Hor eitten juen astuakin atzera, astuakin eruan eta atzera etxera.
 -Eta zuenak izenik bazekan? Errekalde esan dozu basarrixa, baiña errotia be Errekalde zan?
 -"Danok bat".
 -Danok bat zan?
 -Bai. Oinddio han daka paretian, ez dakit zerekin, ikatza edo holakotxe zeoze zikiñakin daka, Danok bat. Kuadernuan, liburuan be halaxe ipintzen juan.
 -Danok bat?
 -Bai, egunian batek eitten juan errotako lana, ez dakik? Uruna eitten juan, eta eskribitzen zuan eta, ze egunetan, firmauta lagatzen juan. Akta bat. Liburu... akta bat, eta urtian eitten zanian, juntia eitten zanian ba...

8. Auzoko baserrikoa hil zuten gerra denboran

- **Erref:** ELG-010/012
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:18:50. **Bukatu:** 00:21:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

<p>Gerra denborako kontuak. Soldadu batzuek punteria probatzearren hil zuten auzoko bat. Emaztea lau seme-alabarekin geratu zen.</p>

Transkripzioa

-Gerra ostian oso neurtuta egongo zan hori guztioi, ezta?
-Gerra denporan txartuen. Zera ein juen, prezintau ein juen. Beti egoten dok nunbaitten aintzen dabena hemen, eta orduan be bajauazen. Gure bestekuan jauazen lau neska-mutil. Gizona hil juen baliakin, Itturritatik goittik behera. Soldauak, mutillak, eta sasoia edarra-ta. Zezia basarrixa behian daok, bestia goixan daok. Laurehun metro distantzia daok; baiña behian, bestia goixan, Etxetik Itturritan, hemen Itturri, basarritan ba, bidia, hormia, horma zahar bat. Horman... goittik bera, eta klaro. Egunez ezin zeikien urten iñora [ganajatekotara]. Munapetik eta zera. Egunez urten ezkerro hamendik joten juen gogor, Asentziotik, Partaitti gaiña, hau gaiñ hau. Hor jauan frentia ba, hortik jota ebaten giñuazen, dios! Eta ezkutuan jarritta, ha gordetzen, ha gordetzen, muna zar baten ieteixakin bedarra ebaten ganauentzako zeoze, gizona. [...] Pentsau bai, baiña hau (burua) gora, eta goittik mutillak, apunterixia: "aprobauko juau zer...", soldauak, mutillak. Dale!, eta zast!, eta blast! Holaxe hil zuan. Geratu zuan ha andria geratu zuan lau umekin, neska bi eta mutill bi. Oiñ hiru bizi dittuk; bat hil zuan, ni baiño urtebete gaztiaua, Iñazi, hil zuan, Eibarren bizi zuan eta hil zuan. Eta harek, ume txikixa, txikiña, neskatua, Benedicta, Elgetan bizi dok. Mutillak etorri zittuan hemenguak Elgetatik; ezaunak gaiñera, e, dios! Errotia zerratzer, prezintatzer. "Eta guk honei umioi ze ein biha dotseu ba, guk honei umioi ze ein bihou errotia itxitta?" "Horrekin pastelak eiñ!", hoixe kontestau otsan. "Horrekin pastelak eiñ!". Hori berbiori, dios! Mutikuak giñuazen, baiña... hori berbiori esan ein bihar da, e? Beti be lapurretan-eta, gabaz-eta. Ahal zan moduan. Eneee! Zenbat holako ibillera triste.

9. Lehenengo Uberan erronomia eta gero Aranzeta auzoan

- **Erref:** ELG-010/013
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:21:20. **Bukatu:** 00:24:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Kandelario Eguna
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

<p>Lanerako paraje onak ziren eurenak. Bi ermita zeuden euren auzoan: San Blas eta San Martin. Jaietan zer egiten den orain. Lehen erromeriak egiten ziren. Uberan San Pauloak ospatzen ziren eta errepetiziokoa Kandelario eguna (San Blas bezpera) izaten zen. Soinujoleak han erronomia amaitu eta Aranzeta auzora ekartzen zuten San Blas egunerako.</p>

Transkripzioa

-Munak esan dozu. Zuen inguruan-eta toki batzutan aldapa dexente dago, ezta? Lurra lantzeko-ta.
-Ez, ez. Oso paraje zera, oiñarrixa, paraje ona.

-Zuen ingurua be bai?
 -Bai, bai. Lau-lauak ez dittuk baiña bai; urak korritzeko moduan, baiña oso paraje... Bai, bai.
 -Ez orduan munarik egin beharrik-eta?
 -Ez, ez. Ondo. Makiñekin biharra eitteko-eta fenomeno. "Sin problemas". Ez dakik ba, aldapia edo. Ez, ez.
 -Aittatu dozu ermitta bi zerela zuen auzuan, San Blas eta San Martin.
 -Bai. San Blas azkenengo etxiak daozen lekuan jaok.
 -Eta bat zan zeuen auzoko ermitta inportantiaua bestia baiño...? Jaixak batekuak edo bestekuak...
 -Jaixak ba... Zeoze. Zelebratzen dok, ba... Mezia egoten dok, eta meza ondorenguan ba zeoze, [luntx] pixkat [...], eta umientzako karamelo batzuk eta beste salda pixkat eta txorixo puxkat eta, enfin. Lehen eitten zuan erromeixia pixkat. Uberan San Paulotan, Uberan San Paulotan izeten dittuk jaixak. Eta eitten zittuan erromeixak San Paulo eguna, San Paulo Txiki, eta hurrengo errepetiziñokua izeten zuan jeneralian Kandelaixo eguna, "dos de febrero". Kandelaixo eguna, San Blas bezperia. San Blas hiruan.
 -Orduan astebetian hiru edo lau jai.
 -Bai. Jeneralian egualdi txarra eitten jua. Oin ez jok eitten hainbeste edur; iez ein jua, bai, baiña lehen sasoe baten eitten jua edurretan! Gu mutikuak giñanian-eta, hola hamalau-hamabost urteko mutikuak, eta mekauen zotz, [egunetan] fan ezinka goittik behera, hori Uberara, Ubera behian dagola, e! Edurra? Baiña faten giñustan, hala ibiltzen giñustan. Jeneralian egualdi txarra. Handik [...] Kandelaixo egunian erromeixia izeten zuan hangua. Hara etortzen zuan soiñojolia, hangua akabatzen zanian, gabian goiz alderutz gora altzatzen giñuan. Guk ez, gu baiño nausituak; gure anaia-ta. Hiru-lau urte diferenzia, baiña... Itturrittara altzatzen jua. Itturritan lo eitten jua, eta San Blas egunerako soiñua. Mutikuak, gaztiak, soiñua.

10. Abadearen amenazuak erromeriak zirela eta

- **Erref:** ELG-010/015
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:26:10. **Bukatu:** 00:30:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Kongregazioak

Laburpena:

<p>Neska-mutilak kongregazioetan sartuta egoten ziren: mutilak luistarrak eta neskak Hijas de María. San Blas eguneko erromeria dela-eta abadeak izugarrizko bronkak eta amenazuak bota zizkien. Honen inguruko kontuak. Hala ere, erromeriekin jarraitu zuten. Soinujoleak Bergarako bi anaia ziren, Lazkanotarrak. Dantza lotua egitea bekatua zen garai batean.</p>

Transkripzioa

- Kontatzen zenden San Blas egun baten...
 - Argixa ifiñi jua [...]. Joan dok Elgetako don Juan mezia emutera. [...] Mutil gaztiak giñuazen, eta neska gaztiak. Orduan jauan, e, oin ahaztu zittuan horrek gauzok baiña, kongregaziño bat jauan, Luistarrena. San Luis Gonzaga; eta "Hijas de María". Emakumiena, neskena. Hillero-hillero izeten

zuan komuniuoi, hillian behin. Fetxa fjuan. Medallak jauazen, eta [...] komulgatzia. Ipiñi juau argixoi, etorri dok don Juan mezia emotera; ikusi jittuk harek. Han geuazen gu aingeruen moduan, "más contentos que chichi", elizara fanda mezia entzutera. Sermoia [...] haserretzen jakok, berotu jakok, hasten dok gaizkiesaka: "Bata luistarra, bestia Marian Alaba, infarnura joan bihar dozue!" Ein joskuan diskurso bat, ai "la hostia"!, zer da hau? Ze entzun bihar dou hamen? Kristonak esan joskuazen. "Infarnura! Erromerixia pekaturako bidia... Gaiñera beste gauza bat esan bihar dot: honek, hau, Salbador, Asentzio eta San Adrian -Altuben San Adrian egoten zuan-, honek gaiñera erreta egon bihar leuke, beittu!, erreta, pekatua besteik eztabe eitten-eta". Harek emon joskuan berotua guri! Mekauben dio! Hau dok bihalekua! Jentia, badakik, jentia tontua... ha be estudixautakua, baiña tontua... "Joño. Ez jok ba esan Santiago porsiakaso! Santiago Azurtza". "Ez ba, hamen badakik zer pasatzen dan? Hamen ez jotsek ezer emoten, eta Santiagon jo eitten jok edarto horrek, eta Pakok nahikua emoten jotsak horri".

- Hori guzti hori zan erromerixia zekazuelako eta pekatua zalako. Eta argixekin gehixago gaiñera.

- Joee! Buuu! Ha zuan ha! Pasau zuan. Baiña ez zuan amaittu. Erromeixia ia behintzat segittu jotsan soiñu horrekin. Baiña egualdi txarrak eitten jittuan San Blasetan, jeneralian egualdi txarrak, eta iñor ez zuan faten-eta. Baiña gero ba, atzera ba ahaztu jakuan. Ahaztu zuan gero. Gaztiok, e, gu ezkondu giñuazen eta alde egin giñuan kalera-eta. Gastua beti egoten dok, soiñujolia-eta, debalde ez dok ezer etortzen; bergararrak zittuan soiñojoliak, bi anai, bat etortzen zuan, baiña onak, Lazkanotarrak. Harekin pasatzen giñuan denporioi; ostientzian ondo.

- Orduan...

- Ein joskuan amenazu bat! Ha ez dok ahazten. Okerra zuan ha. Don Juan. Abadia zuan baiña okerra zuan; okerra, okerra.

- Normala izaten zan jaixetan-eta abadia puxkat hasarretzia? Esatia pekatua! Eta dantzarik ez! Eta?

- Sasoe baten dantzia [...], hori ez zuan bihar. Agarrauan dantzia eittia? "Santísima"! Sueltuan be "aún y todo" tira, danboliñakin be zeozer, baiña agarrauan dantzia eittia eta?

- Pasadobliak eta?

- Eurak ba libre, baiña baakik hemen nobera ibiltzeko bestiei ze ein bihar jakuen, atia itxi; nobera ibilli bihar danian ibiltzeko. Bestela bestia ibiltzen bada, ikusi eitten jok-eta. "Joño hi, fulano be hor egon dok, hi!"

11. San Blasetan eguraldi txarra normalean

- **Erref:** ELG-010/016
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:30:10. **Bukatu:** 00:31:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

San Paulo eguna urtarilaren 25ean izaten da eta San Blas otsailaren 3an. Uberako jaiak bukatutakoan Aranzetan erromeria. San Martin egunean, azaroan, meza bakarrik egoten zen. Bertako jendea bakarrik egoten zen San Blas egunean. Gainera, normalean eguraldi txarra egiten zuen.

12. Lehen negu gogorragoak; berotzeko bideak baserrian

- **Erref:** ELG-010/017
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:31:30. **Bukatu:** 00:33:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Lehen askoz eguraldi txarragoa egiten zuen eta elurra ere sarri egiten zuen. Eskolara joan gabe egoten ziren egunetan. Lehen izotz-kandela handiak egiten ziren, baina gaur egun ez da halakorik ikusten. Baserrietan nola konpontzen ziren berotzeko hotz handia zenean. Ohea berotzeko adreilua erabiltzen zen, baina horretarako ere txapa edo ekonomika behar izaten zen.

13. San Sebastianen kofradia

- **Erref:** ELG-010/018
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:33:55. **Bukatu:** 00:36:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Lehen ez zen ekonomika egoten baserri guztietan. Bera mutikoa zela Elgetako arotzak ibili ziren eurenean. Arotz horiek San Sebastianen kofradiakoak ziren eta egun hori jai hartzen zuten. San Sebastianen kofradiaren inguruko azalpenak. Ubera eta Elgetako jendeak osatzen zuen kofradia.</p>

14. Hilero jauna hartzera joan behar

- **Erref:** ELG-010/020
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:37:30. **Bukatu:** 00:38:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Kongregazioak

Laburpena:

<p>Kongregazioak. Gazteak hilero-hilero jauna hartzera joan behar izaten ziren eta horretarako lepotik medalla bat jartzen zieten.</p>

15. Baserriak babesteko "suaro" edo kofradia

- **Erref:** ELG-010/021
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:38:30. **Bukatu:** 00:40:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Baserritarren artean ere bazuten kofradia edo seguro antzeko bat (suaroa). Tolosan zeukan gunea nagusia. Inauteri inguruan, batzar orokorra egiten zuten Elgetako baserritar guztiek. Baserriren bat erre edo hondatzen zenean denen artean laguntzen zuten, batzuk dirua jartzen zuten eta beste batzuk materiala.</p>

16. Ganaduaren inguruko ermandadea

- **Erref:** ELG-010/022
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:40:40. **Bukatu:** 00:43:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Ganaduarekin ermandadea zuten baserritarrek. Sei lagunez osatutako komizioak eramaten zuen ardura. Ganadu bakoitza numeratuta eta baloratuta egoten zen. Ganaduren bat galtzen bazen balore hura ordaintzen zitzaion jabeari. Esne-behiak ziren gehienak inguruetan. Esnezaleak ere bazeuden: Olaberria Eibarrera joaten zen saltzera eta Ibaibarriaga Bergarara.</p>

17. Aranzeta auzokoek Uberara joera

- **Erref:** ELG-010/023
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:43:10. **Bukatu:** 00:45:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Juan jaio zen inguruan banatu ziren Angiozar eta Ubera Elgetatik. Aranzeta auzokoek beti izan dute Uberarako joera handia, hurbil daukate eta. Mezara ere Uberara joaten ziren. Mutikotako bihurrikeriak. Ubera "auzo-lagun ona" omen zen, taberna, bizartegia, eta abar zituelako.</p>

18. Sindikatuan erosten zuten etxerako behar zena

- **Erref:** ELG-010/024
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:45:20. **Bukatu:** 00:47:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Elgetan "sindikatu" zegoen, baserritarrentzako biltegi antzeko bat. Etxerako behar zutena handik erosten zuten eta aste bukaeran ordaintzen

ziren zorrak. Bera mutikoa zela bi litroko ardo-botaren bila bidaltzen zuten. Amak ere larunbat edo igandetan bueltatxoa egiten zuen meza entzunaz. Orduan ez zegoen dirurik. Sindikatuaren behe partean pentsuak egoten ziren. Epifanio Elejalde zen haren arduraduna.</p>

19. Kotxe gutxi ibiltzen zenez errepidean dantzan

- **Erref:** ELG-010/025
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:47:50. **Bukatu:** 00:48:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Epifanio txistulariak gramola jartzen zuen eta jendeak plazan, errepidean, dantza egoten zuen. Orduan ez zen ia kotxerik pasatzen errepidean. San Roman (eta San Urbano) ermitaren parean ere errepidean egiten zen erromeria, baina kotxerik etorrita ere ez ziren apartatzen dantzariak. Lehenbiziko kotxea estankeroak eduki zuen Elgetan.</p>

20. Elgetako lehenengo kotxean ibilitakoa, kasualitatez

- **Erref:** ELG-010/026
- **Iraupena:** 0:04:55. **Hasi:** 00:48:50. **Bukatu:** 00:53:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Lehenbiziko kotxea estankeroak eduki zuen Elgetan. Juanek probatu zuen kotxe hura, besoa hautsita medikuarengana eraman behar izan zutelako. Errotara joan eta gaiztakerian zebiltzala, besoa nola hautsi zuen kontatzen du. Errotaren funtzionamenduaren inguruko azalpenak.</p>

21. 1938an hil zitzaion aita 40 urterekin

- **Erref:** ELG-010/027
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:53:45. **Bukatu:** 00:57:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

<p>Aita 1938an hil zitzaion. Aitak gerra denboran intendentziatik jeneroa eramaten zien soldaduei idiekin. Eurak Egoarbitza baserrian egon ziren bien bitartean. Gerra amaitu eta etxera itzuli ostean, hagineko minez Bergarara joan zen aita. Han hagina puskatu zitzaien ateratzerakoan. Etxera itzuli eta arbitarako sahatza ateratzen ari zela, haren gasarekin hortza gangrenatuta, zortzi egunen buruan hil zen. Ilberrian sahatza ondu egiten omen da;

ilargiaren gorabeheren inguruko azalpenak. Ama alargun geratzean, aitona-amonek Frantzia bizi zen semeari etxera bueltatzeko eskatu zioten eta ama senarraren anaia harekin ezkondu zen.</p>

22. Galeperretarako zaletasuna

- **Erref:** ELG-010/028
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:57:15. **Bukatu:** 00:59:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Ehizarako zaletasuna nola sortu zitzaien. Galeperretarako zaletasun handia izan du. Lehen inguruetan banaka batzuk egoten ziren. Tailerrean irabazitako lehenengo soldata txakurra erosten gastatu zuen. Galeperretarako seterrak dira txakurrik onenak. Asentzio inguruan egoten ziren galeperrak.

23. Burgosera joaten ziren Eibartik furgoneta bete ehiztari

- **Erref:** ELG-010/030
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 01:00:05. **Bukatu:** 01:02:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Abuztuaren erdialdean hasten zen galeperretarako sasoia. Kotoaren inguruko kontuak. Eibarrera oinez jaitsi eta Burgosera joaten zen beste eibartar batzuekin batera ehizara. Furgoneta luze batzuetan 50 lagun inguru joaten ziren.

24. Galeperrek belarretan egiten zituzten kumeak

- **Erref:** ELG-010/031
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 01:02:25. **Bukatu:** 01:04:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

<p>Galeperrak bertan inguruetan ere izaten ziren eta kumeak ere ateratzen zituzten bertan. Sail bat deskantsuan, belarrarekin, uzten zen garia ereinda izan eta gero eta sail haietan gustatzen zitzaien kumeak ateratzea galeperrei. Eperrik ez du ezagutu inguruetan.</p>

25. Eskeran egiten da zozo-birigarrotan

- **Erref:** ELG-010/032
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 01:04:35. **Bukatu:** 01:05:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Zozo-birigarrotan ere ibiltzen zen. Eskeran egiten da zozo-birigarrotan. Honen inguruko azalpenak.

26. "Keixapian" nola egiten zen eta zer txori ehizatzen zen

- **Erref:** ELG-010/033
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 01:05:40. **Bukatu:** 01:08:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Natura » Fauna » Hegaztiak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

"Keixapian" nola egiten den ehizan; zozo-birigarroa, eskilarazoa, durdula... harrapatzen ziren. Txori asko gastatu egin direla dio. Behin guardia zibilek ehiztari batzuk harrapatu omen zituzten; honen inguruko pasadizoa.

27. Zumarragako zaindaria erbi-txakurra hil zueneko kontakizuna

- **Erref:** ELG-010/034
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:08:40. **Bukatu:** 01:10:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:

Elgetako Martintxo jatetxean erbitarako txakurra zegoen. Bilbotar batzuk etortzen zirenean, haiekin batera txakurra kanpora ateratzen zen, baina ez zen libre txakurrak solte ibiltzea. Zumarragatik zaindari bat etorri zen autobusez, eta txakurra tiroz hil egin zuen.

28. Txoriak gutxitu egin dira; kanpotik txori gutxi etortzen da

- **Erref:** ELG-010/035
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 01:10:35. **Bukatu:** 01:11:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Txoriak asko gutxitu dira, esaterako, zozo-birigarroa. Lehenago paseko denboran birigarro asko pasatzen zen, baina gaur egun kanpotik ez omen da etortzen.

29. Txori-txikiak nola harrapatzen zituzten

- **Erref:** ELG-010/036
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 01:11:30. **Bukatu:** 01:14:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:

Txori txikiak ere (txinboak, adibidez) gastatu egin dira. Txinboek euli edo eltxoak jaten dituzte eta harrapatzeko hauek jartzen zaizkie zepoetan. Nafarroa aldean ikusiak ditu Juanek halako zepoak. Txinboak ez ezik bestelako txori txikiak ere harrapatzen zituzten era honetan eta gero jan. Hau debekatuta zegoen, baina dirurik ez zegoen eta zerbaiten gustua hartzen zuten behintzat.

30. "Pota-botatzailea" txoriaren inguruko azalpenak

- **Erref:** ELG-010/037
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 01:14:40. **Bukatu:** 01:16:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:

Txori-izenak; txorien inguruko azalpenak. Pota-botatzailea edo papar-gorria.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-13

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com